

İÇ DENETİMİN DEĞİŞEN DÜNYASINDA İÇ DENETÇİLER

Ali Rıza EŞKAZAN

İç Denetim, organizasyonun çalışmalarına katma değer sağlamak ve geliştirmek için tasarlanan bağımsız, tarafsız bir değerlendirme ve yönlendirme faaliyetidir. İç Denetim organizasyona, risklerinin yönetilmesinde, kontrolünde ve kurumsal yönetim etkinliğinin artırılmasında sistemli ve disiplinli bir yaklaşım sağlayarak hedeflerin elde edilmesine yardımcı olur.

Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsü tarafından yukarıda ifade edilen İç Denetim tanımından da anlaşılacağı üzere İç denetim statik bir fonksiyon olmayıp, sürekli gelişim göstermektedir. Üst yönetimin iç denetimden daha derin yaklaşımlar beklemesi ile denetimin çalışma alanının genişlemesi ve beraberinde yeni denetim araç, yöntem ve tekniklerinin uygulanma ihtiyacı, iç denetçi yetkinliğini ön plana çıkartmaktadır.

İç Denetçi Yetkinliği

Günümüzde İç Denetim mesleğinin organizasyona katkı sürecinin önceki dönemlere göre daha fazla olduğu gerçeği ile iç denetçiler, iç denetimin uygulanması için hayati önem taşıyan bilgi, beceri ve gerekli diğer unsurlara sahip olmalıdırlar.

İç Denetçiler, organizasyonun sorumluluklarının etkin bir şekilde yerine getirilmesi, kabul edilebilir maliyetler ile kontrollerin tanımlanması, risk değerlendirme ile bu risklerin etkilerinin azaltılması yönünde alınacak önlemler konusunda önerilerde bulunmakla sorumludurlar.

Yetkin İç Denetçi ; teknik yetkinlik, eğitim, uyum sağlama, anlama, inisiyatif kullanma, bağımsızlık, objektiflik ve sorumluluk kalitesini birleştirir. İç denetçi profilinde profesyonel yetenek kadar karakter kalitesi de önem taşımaktadır.

İç denetçiler görevlerini yerine getirirken geleneksel denetim anlayışı yerine katılımcı yaklaşımı tercih etmelidirler.

İç Denetçiler, uygulamalarında teknik yetenek ve firmada her seviyede çalışanlar ile ilişki

kurabilmek gibi yüksek standartlara sahip olmalıdırlar.

İç Denetçi ve İletişim

İç Denetçiler, denetlenenler ile işbirliği yapabilmek, çalışmalarını diğer çalışanlar ile koordine edebilmek ve denetimi müdahalesiz gerçekleştirebilmek için üst yönetimin ve yönetim kurulunun desteğine sahip olmalıdır.

İhtiyaç duyulan bilgilerin elde edilmesi ve denetim bulgularına ilişkin düzeltici faaliyetlerin uygulanmasından emin olmak için iç denetçiler denetlenenler ile iyi ilişkiler geliştirmek ve sürdürmek zorundadırlar.

Denetlenenler ile doğru iletişimin sürdürülebilmesi, iç denetçilerin davranış, tutum, görünüş, olgunluk, sosyal üslup, kendini ifade etme, ikna gücü vb. meziyetlerinin ahenklendirilmesi ile sağlanabilir.

İç denetçiler çalışmalarında denetlenenlere katma değer sağlarken, kontrol boşlukları ve suiistimal risklerini de göz önünde bulundururlar. Bir yanda uygulama yöneticilerinin güvenini sürekli kılmaya çalışırken diğer yanda eksiklik bulgularını üst yönetime raporlamaktadırlar. Bu kompleks ilişkiler iç denetçilerin iletişim becerisinin önemini ortaya koymaktadır.

İç Denetçi ve Eğitim

Eğitim, profesyonel yeteneğin gelişiminin ilk basamağıdır. Bunu deneyim takip eder. İç denetçiler teknik yeterliliklerini devamlı eğitim yoluyla korumalıdırlar. Profesyonel eğitim ve yetenek, kişisel karakteristiklerin zorunluluğu kadar kesindir.

Eğitimin amaçları; yapılan işin kalitesini arttırmak için iç denetime destek sağlamak, İç denetim birimine çok yönlülük eklemek, uzmanlığın gelişimine yardım etmek, kariyer yolunda iç denetçiyi hazırlamak, iş memnuniyetini geliştirmek ve verimliliği arttırmak şeklinde sıralanabilir.

İç denetçiler için gerekli olan minimum eğitim süreleri belirlenmeli, temel eğitim planı organizasyonun, denetim biriminin ve iç denetçilerin bireysel ve profesyonel gelişimi, amaçları, ihtiyaçları ve ilgi alanlarına göre tasarlanabilen esnek programlar aracılığıyla oluşturulmalıdır.

İç Denetçi Performansı

İç denetim uygulamalarına yönelik değerlendirmeler uygulama kalitesinin geliştirilmesi ve iç denetçi niteliğinin artırılması için son derece önemli parametrelerdir. Her iç denetçinin performansının ölçülmesi en az yılda bir kez yapılmalıdır. Değerlendirme iç denetçilerin güçlü ve zayıf yönleri ile gelişim fırsatlarını ortaya koyar, kendilerini geliştirme olanağını sağlar. Ayrıca değerlendirme; terfi, transfer ve ücret ayarlaması için bir referanstır. Değerlendirme kriterlerinde belirli projelerin performanslarının ağırlığına da dikkat edilmelidir.

İç denetçilerin performans değerlendirmesindeki **performans faktörleri** ; gerçekleştirilen işin miktarı ve kalitesi, denetim bilgisi ve yeteneği, problem analiz ve karar verme yetisi, planlama, talimatları uygulama, yazılı ve sözel iletişim olarak sıralanabilir. Değerlendirme kapsamına yaratıcılık, girişimcilik, sebat, ekip çalışmasına yatkınlık, değerlendirme ve uyum yetisi, ikna gücü, liderlik, özgüven, davranış ve tutum gibi **kişisel karakteristik özellikler** de dahil edilmelidir.

Performans değerlendirme süreci ve sonuçları iç denetçilere iletilmelidir.

İç Denetçi ve Etik Kurallar

İç denetçiler çalışmalarını yerine getirirken Uluslararası İç Denetçiler Enstitüsünün tüm üyeleri ve sertifikalı iç denetçiler için yayınladığı yasa ve yönetmeliklerin gerekliliklerinin üzerinde ve ötesinde bir iç disiplin yükümlülüğünü ortaya koyan uluslararası İç Denetim Mesleki Etik Kurallarına uymaktan sorumludurlar.

Etik kurallar, **Doğruluk – Dürüstlük, Objektiflik, Güvenilirlik** ve **Yetkinlik** konularını düzenlerken uygulamalarında uluslararası iç denetim mesleki uygulama standartlarına uygunluğun esas alınmasına özellikle işaret etmektedir.

Sertifikasyon (CIA)

İç denetimin değişen dünyasında iç denetçiler için önemi artan yetkinlik, iletişim, eğitim vb. konularının yanı sıra performans ölçümlemesi de iç denetimin kalite güvencesinin sağlanmasını destekleyecektir.

İç denetimin genişleyen kapsamı çerçevesinde organizasyonun ihtiyaçlarına cevap verebilecek yetkinlik ve yeterlilik seviyesini karşılayabilecek iç denetçi profilinin geliştirilmesi için mesleki uygulama standartlarına uygunluğu esas alan **Uluslararası İç Denetçi Sertifikasyonunun (CIA)** önemi her geçen gün artmaktadır. Sertifikalı iç denetçi sayının artması beraberinde mesleki yetkinliğin yaygınlaştırılmasına önemli bir katkı sağlayacaktır.